

Tribuna Socialistă

Organul Partidului Socialdemocrat din Ardeal și Banat.

Anul XV.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 40.— cor.
Pe 1/2 de an . . . 20.— „
Pe trei luni . . . 10.— „

Abonamentul la mai multe
exemplare pe un an 32.— cor.
Pentru străinătate:
Pe un an . . . 50.— cor.

Apare de două ori pe săptămână.

Sibiu, Joi, 7 August 1919.

Redacția și Administrația:
TRIBUNA SOCIALISTĂ
SIBIU, STRADA ROSENANGER NR. 14.

Nr. 31

Tot aici se primesc și anunțuri cu prețuri ieftine.

Pentru ideal

Vad o clădire enormă în fața căreia
e tăiată o mică ușă ce sta deschisă de
tot. Dincolo de ea se întinde un întunec
împălmător. Înaintea ridicăturii pra-
gului stă o tindă... o tindă fată rusă.
Din întunecul nepătruns suflă un
vânt de ghiță și — împreună cu el —
din fundul clădirii ese o voce groasă și
surdă.

— Vai fie! ce dorești să treci pragul,
știi ce te așteaptă?
— Știu — răspuse tinda.
— Frigul, foamea, ura, batjocura, chi-
nul, injuriile, temnița, suferințele... chiar
și moartea?
— Le știu.
— Pusnicia, depărtarea de toate?
— Le știu și sunt gata. Voi îndura
toate durerile și miseriile...
— Căci îți vor fi hotărâte nu numai
de dușmanii tăi, ci chiar de părinții și
prietenii tăi?
— Da, chiar și de ei!
— Bine. Ești gata să te jertfești?

— Da.
— La o jertfă anonimă? Vei muri și
nimeni, nimeni nu va ști să-ți onoreze
numele.
— Nu-mi trebuie nici recunoștință, nici
mădă. N'am nevoie ca cineva să-și amin-
tească de mine.
— Ești gata... la o crimă?
— Tindă fată dădu din cap.
— Sunt gata chiar și pentru o crimă.
Vocea se opri o clipă, înainte să ur-
meze cu întrebările.
— Știi tu — zise ea, înșfârșit — că-ți
poți pierde credința în tot ce crezi acum?...
Vei vedea că te-ai înșelat când ai venit aici
și că ți-ai pierdut viața degeaba.
— Știu și asta și totuși, vreau să
intru.
— Intră dar!
— Tindă fată trecu pragul și — în ur-
ma-i — căzu un greu oblon de fier.
— Onebună! — strigă cineva de afară.
— O sfântă — răspuse o voce nu se
știe de unde...
Ioan Turghenieff.

Schimbare de front.

Partidul socialdemocrat și-a retras re-
prezentanții săi, atât din Consiliul Di-
rigent, cât și din Marele Sfat Național.
Actul acesta poate fi tălmăcit cu rea
voință în felurite forme, după cum de
fapt se și șoptește, că partidul social-
democrat stă sub influențe străine și nu
ține seamă de interesele neamului ro-
mânesc.

Trebuie să se știe însă că ruperea
legăturilor dintre partidul socialdemo-
crat și partidul național român s'a
făcut în urma faptului că preoții, advo-
cații, directorii de bancă și toți aceia
cari alcătuiesc partidul național român,
nu mai înțeleg a respecta și nu mai află
de necesar a conlucra împreună cu noi.

Proiectul de reformă electorală, în
felul cum a fost el alcătuit și înaintat
spre desbatere Marelui Sfat Național, nu
corespunde cu principiile primite la Alba-
Iulia. În urma acestui fapt, tovarășii noștri
din Consiliul Dirigent și-au rezervat
dreptul ca față de acest proiect să-și
poată pronunța chiar și în Marele Sfat
părerea lor separată. Aceasta au și fă-
cut-o, cu atât mai mult, căci erau con-
vinși pe deplin, că prin introducerea vo-
tului femeilor la a reprezentării propor-
ționale a minorităților, interesele româ-
nești nu numai că nu ar fi știrbite, ci
din contră s'ar da dovadă de o demo-
crație largă și adevărată, precum și de
o toleranță obligatorie față de minori-
tățile naționale dela noi.

Dar Consiliul Dirigent n'a putut ac-
cepta părerea tovarășilor noștri. S'a ma-
nifestat ideea că noul stat român e stat
național, iar acest caracter curat națio-
nal trebuie apărat cu toate puterile și
toate mijloacele.

În urma acestor profunde deosebiri
dintre partidele cari până acum au con-
lucrat la olaltă, eră firesc ca reprezen-
tanții partidului socialist să tragă ulti-
mele consecințe și să abdică, neluând
răspunderea pentru o politică, care nu
eră a lor.

Dar și după această ieșire din Con-
siliul Dirigent, partidul socialdemocrat
putea rămâne în Marele Sfat, formând
acolo partide de opoziție. Probabil că
așa s'ar fi și întâmplat, dacă acei cari
formează acest corp legiuitor și-ar fi
dat seama de însemnătatea covârșitoare
ce o au partidele socialiste în toate țā-
rile din lume, însemnătate ce netăgă-
duit că o are partidul socialist și la
noi. Dar democrații noștri naționaliști,
oameni de talia lui Nicolae Șerban și
Laurențiu Oanea, nu puteau înțelege
acest lucru și eră firesc ca să se folo-
sească de orice mijloace,

spre a se putea scăpa de cea-
ta acelor muncitori neciopliți, cari în-
drăzneau să critice pe atotputernicii zilei
și să-i învinuiască de inconsecvență. Le-a
și reușit să-și ajungă scopul. Calculând
înainte urmările, au provocat în mijlocul
discuției asupra reformei electorale, ma-

nifestări monarchice, și de oarece par-
tidul socialdemocrat, consecvent prin-
ciplelor sale, nu putea lua parte la aceste
manifestări, majoritatea Marelui Sfat a
tăbărât asupra grupului social-st

În urma acestei provocări
începute de altfel de luminatul om de
stat Ioan Suciu, eră firesc ca partidul
socialdemocrat să-și puie întrebarea ca
oare să mai ia parte la ședințele Ma-
relui Sfat. După chibzuile temeinice, par-
tidul a ajuns la convingerea că între
asemenea împrejurări, ar fi contra de-
mnității sale de a mai lua parte la șe-
dințele Sfatului. Partidul socialdemocrat
dela noi nu poate fi un simplu obiect
așezat în galantarul european, care să
a bă umila menire de a face strădăna-
tea să creadă, că la noi democrația băn-
tue. Acei cari au crezut, că în felul
acesta se vor putea folosi de partidul
nostru, să ia la cunoștință că s'au înșelat.

Ne-am retras așa dar atât din Con-
siliul Dirigent, cât și din Marele Sfat
Am lăsat pe domni ca singuri, neco-
turbați și necontrolați de nimeni, să fe-
ricească ei țara. Suntem siguri că po-
porul muncitor, pe care-l reprezentăm,
va înțelege pasul nostru și ne va da
dreptate, iar domnii în scurt timp va
trebui să-și dea seama, că nu am fost și
nu suntem o simplă grupare tolerată, ci
partidul nostru este o putere reală, de
care trebuie să țe cont ori și cine în
țara asta.

Intellectualii în partidul socialist.

Domnul Emil Isac și dna dr. Nora
Leményi-Rozvány au ieșit din partidul
nostru, pe motiv că nu pot aproba at-
titudinea partidului în urma evenimen-
telor din urmă. Nu ne supără de loc
această părăsire a steagului nostru.
Nu cercetăm care sunt cauzele adevă-
rate ale acestei desertări. Concedem
că au făcut-o din convingere. Dar nu
putem trece asupra acestui fapt, fără
a face unele observări referitor la ac-
țiunea intelectualilor în partidul socia-
list. Noi nu suntem dușmanii intelec-
tualilor, și ne bucură chiar când ei,
convingându-se despre justetea și mă-
reția luptei ce o ducem, vin în mijlocul
nostru. Dar trebuie să spunem, că foarte
puțini sunt acei intelectuali, cari au țaria
morală și caracterul destul de ferm, spre
a putea câștiga adevărată încredere a
muncitorimei socialiste.

A fost o greșală din partea par-
tidului nostru, că nu a ținut cont de
acest adevăr și în bună credință a dă-
ruit intelectualilor veniți la noi o în-
credere prea mare. A dat unui Emil
Isac cinstea de a reprezenta partidul
chiar și în Marele Sfat.

În viitor se impune deci o precau-
țiune mai mare și partidul înainte de
a depune încrederea sa în mâna vre-
unui intelectual, va trebui să-l țină pe
acesta timp mai îndelungat la carantină.

Jean Jaurés

În 31 Iulie s'au împlinit cinci ani dela as-
sinarea tov. Jaurés. Un criminal monstru,
orbit de o politică reacționară a răpus pe
profetizatorul lumii în care intrăm, dar
crima sa n'a oprit curentul pornit, nici nu
l-a clintit, ci din contră, a compromis pe
desnădejduții cari simțeau că pierd o
lume.

Crima avea de scop să nimicească prin
Jaurés ideea propovăduită de dânsul, dar n'a
reușit; a scutuit numai de sânge trupul
marelui om, dar marile lui gânduri au că-
pătat viață și aripi de au străbătut lumea
întreagă, așa că azi, ideea păcii propovă-
dite a pătruns toate sufletele, iar numele lui
Jaurés s'a întipărit adânc în cugetele noastre
în tocmă ca numele unui prolet martirizat.

Înzadar a încercat ura și patima reacțio-
narilor săi, să întunece strălucirea gândurilor
bunătații inimii și dragostea de omire
ce izvorau din sufletul marelui om, și în
zădărnica lor, reacționarii și au jucat ultima
carte — i-au luat viața; răsplata oarbă a
acelora cari nu știu cunosc pe adevărații
oameni, pe înțelepții lor sfetnici, pe indru-
mătorii și luminatorii — de ei neînțeleși...

Așa a fost răsplătit prețiosul propovăduitor
al păcii, al binelui, prietenul poporului —
marele Jaurés — de către cei îngânați ne-
scrutători ce nu vor să știe de glasul uma-
nității.

Tovarășul Jaurés știa bine că războirea
între oameni va coace socialismul, știa că
prăpădul și sabia va îndreptă omirea spre
calea înfrățirii și va prăbuși stăpânirea ne-
dreaptă, dar dragostea de oameni, oroarea
de prăpădul ce-l prevedea, că va mistui
lumea și multe alte simțăminte nobile, l-a
determinat să ridice cuvântul contra răz-
boiului ucigător și a fost asasinat de un
mișel plătit.

Păstrând în sufletele noastre oglinda fi-
inței sale să ne amintim mereu de faptele
mărete pe cari le-a împlinit cu atăta abne-
gație de sine și să nu cerem să fie ră-
sunat — zice amicul său intim, Anatole
France. Răsunarea n'a fost niciodată în
firea sa. Să nu-i facem onoruri deșarte pe
cari dânsul le ar fi refuzat din toată puterea
sufletului său mare; dar să ne forțăm să
fim, după pilda sa, omenozii, generosi și tari
în convingeri.

Insemnări.

Un tip din Marele Sfat.

Și în Marele Sfat și-a găsit scaun. Și aici
s'a știut că, după cum s'a știut că pe timp
în fostul parlament ungar.

În parlamentul ungar îl găseai când în
partidul național român, când în partidul
liberal maghiar.

Convingeri politice n'a avut niciodată. În
cei 15—20 ani, cât a fost deputat în parla-
mentul ungar, mi se pare că a vorbit o sin-
gură dată. Cine i-o fi scris vorbirea și cât
timp o fi învățat-o de rost n'am putut afla.
Dar știu că e desvoltat o activitate (muncă)
rădnică de ghesfear. A fost mai tare la stomac
decât la minte. Sticlele de șampanie, golite de
el, cari îi împodobesc grădina sunt dovadă ne-
îndoielnică.

Un moment însemnat din viața sa a fost
doar acela, c'a mers la cănătoare cu Juszt
Gyula, fost președinte al Camerei ungare.

Și iată că acest „politician” stă acum în
Marele Sfat. De astădată e mai harnic... e
foarte tare — întreruperi. Mereu întrerupe
pe tovarășii noștri vorbitori. Îi întrerupe
cu vehemență. De ce oare? Un prieten îmi spune:
fiindcă nu e în stare să țină o vorbire și
fiindcă rădănește cu stomacul lui după ceva...
Alt prieten adaugă: Vrea să fie numit comisar
general de alimentație...

Numele nu vi-l spun, pentru că toți îl cu-
noașteți...

„Iartă-le lor, că nu știu ce fac.”

În câteva ședințe ale Marelui Sfat național
socialist, în frunte cu Dr. Nora Leményi,
au pretins drepturi politice pentru femei.
Femeile dela galerie au aplaudat... Mai mulți
membri burghezi ai Marelui Sfat s'au sălit
a dovedi că femeii nu-i trebuie drept de vot,
că nu i se poate da și că nici nu i-ar folosi
acest drept. Femeile dela galerie și pe ăștia
i-au aplaudat...

Socialiștii, cu noi argumente au dovedit
contrariul. Burghezii i-au huiduit și insultat,
iar femeile dela galerie au aplaudat...

Socialiștii s'au expus pentru femei și femeile
i-au huiduit... Când auzeam aceste huiduieli
m'a cuprins compătimirea, și fără voia mea,
mi-a venit în minte tabloul cu osândirea lui
Isus, care a luptat pentru binele săracilor și
'n contra fariseilor bogăți. Iar acești săraci,
pentru a căror fericire s'a expus strigau:
„Restignește-l, restignește-l.” Și l-au restignit.
Iar blândul Isus a zis: „Părinte, iartă-le lor,
că nu știu ce fac”. Și noi iertăm femeile, cari
nu știu ce fac... A.

„Tribuna Socialistă”

este singura foaie care apără
interesele muncitorilor și țăranilor. Toți
să o aboneze și să o răspândească.

Marele Sfat și socialismul.

— Ieșirea tovarășilor noștri din Consiliul Dirigent. — Partidul
socialist a părăsit Marele Sfat. —

— nul Vom fi de nou ponegriți în fața străină-
tății, dacă vom aduce știrbiri hotărârilor dela
Alba-Iulia.

Tăslăuanu Întrerupe, mirându se cum un
membru al Consiliului Dirigent poate să ia
poziție contra proiectului care este prezentat
de însuși Consiliul Dirigent.

Tov. Jumanca. Eu mi-am rezervat dreptul
acesta în consiliu și consiliul mi l-a recu-
noscut. Marele Sfat poate să mi-l detragă
dacă vrea și atunci voi trage consecințele.
— Se mai aduce ca argument contra repre-
zentanței proporționale și faptul, că țăranul
nostru este obișnuit să voteze cu anumite
persoane. Dar faptul acesta prezintă un
rău. Trebuie să depindem pe oameni să
voteze pe principii și curente politice, iar
nu pe persoane.

Notez, că vorbirea tov. Jumanca a fost
des întreruptă de corul contrașlor.

Dr. Oanea primește proiectul cu vie satis-
facție, tălmăindu-l. Nu admite votul femeilor.
Încearcă să combată unele afirmațiuni. Con-
stată, că s'a lăsat din proiect votarea numai
pe o singură circumscripție.

Tov. Dr. Valer Roman. La adunarea na-
țională am luat și noi parte și am votat
pentru România Mare. Am fost cu toții
una. În numele acestei unități cerem ca și
acum să fim una, acum când e vorba să
ducem la îndeplinire hotărârile luate la Alba-
Iulia. Proiectul de față nu corăspunde hotă-
rărilor luate acolo. Prin alegerea tov. Nora
Lemény s'a recunoscut însuși principiul de
a se da vot femeilor. Viitorul este al social-
democrației, oricum i-s ar opune în cale oli-
garhia. Cetește și înaintază o propunere
prin care se cere respingerea proiectului.

Dr. Matei se ocupă cu incompatibilitatea
profesorilor secundari și universitari, cuprinsă
în proiect, și propune să fie cuprinși în listele
alegătorilor și aceștia.

Dr. Păuleanu cere înfrățirea votului
pentru femei. Acuză cons. de inconsecvență.
Scoată la iveală vrednicia femeii în viața
națională. Crede să se deie femeii drept de
vot, fie deocamdată chiar cu restricțiune.

Tov. Albani prezintă apoi o propunere
pentru înunțarea membrilor sfatului. Pro-
punerea se înaintază Consiliului Dirigent.

La orele 1 ședința se ridică, anunțându-se
următoarea pe orele 4 d. a.

Ședința de după amiază.

Prezidează d-l T. Mihali.
Continuă discuția asupra proiectului de
lege electorală.

Const. Lucașu vorbește pentru proiect
aducând elogi Consiliului dirigent spunând
că proiectul de lege nu calcă principiile dela
Alba Iulia.

Tov. Jumanca vorbește asupra reprezen-
tării minorităților politice, arătând că pentru
asta a pledat, înainte de amiază, iar nu
pentru minoritățile etnice.

Tov. Avram Borcea cere respectarea
hotărârilor dela Alba-Iulia. Să ne conformăm
timpului în care trăim, căci democratismul
e stăpân pretutindeni. Am simțit greutățile
și suferințele impuse de oligarchia maghiară
să nu facem și noi la fel. Să dăm drept de
vot femeii și să asigurăm reprezentarea
minorităților.

Octavian Goga într-o vorbire lungă se
silește să arate că Partidul Național român
la noi a fost și este ceea ce sunt în alte
părți partidele socialiste. Spune că proiectul
e bun. Eră un orator bun care pleda pentru
o cauză rea.

Uroș Păuleanu spune că dacă socialiștii
n'ar fi internaționaliști și el ar fi socialist și
întreabă unde erau socialiștii când noi su-
feream în închisori? O voce. Tot acolo.

Ioan Suciu răspunde la obiecțiile cari
s'au adus proiectului de lege. S'a făcut o
propagandă frumoasă pentru introducerea
votului femeilor, dar nu se poate înfrupti.
Argumentează contra votului femeilor și
cu asta se ridică ședința la ora 8.

Ședința dela 2 August.

Prezidează T. Mihali.

D-l Oanea aduce la cunoștință moartea
fostului ministru liberal Vasile G. Morțun și
propune să se trimită o telegramă de con-
doleanțe familiei lui. Se primește.

Tov. Iosif Receanu spune că deși progra-
mul socialist este mult mai înaintat ca po-
stulatele votate la Alba-Iulia, totuși nu ce-
rem să ne înfrățim numai ce s'a votat
acolo. Acea rezoluție a fost condițiunea care
a făcut posibilă conlucrarea noastră cu par-
tidul național. Nu putem crede că principiile
dela Alba-Iulia au fost numai un șiretlic pentru
a amăgi străinătatea cum spună părintele
Const. Lucașu.

Arată că partidul socialist a luptat pentru
drepturile poporului și atunci când partidul
național stetea în pasivitate, și atunci când
din cauza stărilor de războiu nu putea vorbi.
Partidul nostru a fost un partid de clasă și
a rămas ca atare, deci luptă contra capita-
lismului și dacă D-v. voțiți să-l împiedecați
dela aceasta atunci drumurile noastre se des-

part. La Alba Iulia ați aprobat ca partidul socialist să fie o floare separată în buchetul internațional socialist, acum însă ne condamnă pentru că ne numim internaționali.

C. Lucașu răspunde la vorbirea lui Receanu.

Șt. Roșianu vorbește întâiu în contra proiectului care exclude femeile și nu dă drept minorităților, apoi se căsnește să arate că proiectul totuși e bun, că nu se poate face totul deodată, să mai lăsăm și pe mâine.

Emil Isac. Și Tisza tot așa zicea.

Tov. Albani. Ce poți face azi nu lăsa pe mâine.

D-l Aurel Vlad face o comparație între partidul socialist și cel național și spune că între socialism și bolșevism e deosebire numai de tactică. Apoi zice că terenul în România nouă nu e prielnic pentru socialism. Noi n'avem capitalism și socialismul fără capitalism nu poate exista. (Asupra acestei vorbiri vom mai reveni).

Tov. G. Grădinaru spune că Consiliul Dirigent n'a vrut sau n'a putut să aplice două principii fundamentale făgăduite la Alba-Iulia, cere ca Consiliul să demisioneze. (Vom mai reveni.)

Tov. Flueraș face câteva declarații în numele partidului socialist, apoi arată netemeinicia acuzațiilor aduse acestui partid de către niște persoane, cari nu pricep sau nu vor să priceapă rolul partidului socialist în viața culturală și dezvoltarea economică a popoarelor. Într'un număr viitor vom publica întreaga vorbire.

Pr. Ciorogariu vorbește despre bolșevismul unguresc spunând că și aceia erau socialiști odinioară.

Incidentul Marelui Sfat.

D-l Suciu, șeful resortului organizării. Între două partide surori unite pentru o operă românească, s'a provocat desbinare. Ne dăm seama de urmări. Nu putem îngădui însă ca să se facă aci propagandă de partid.

Nouă la Alba-Iulia ni s'a arătat o cale. Vom merge pe ea fără să ne oprim la piedecile cari ne stau înainte. Să ne lăsată că se poate face ceea ce nu facem, și căm fi cedat. Dar așa? Nu d-voastră v'ați lepădat de noi, ci noi ne-am lepădat de d-voastră din cauza strălucirii lor cari sunt în partidul socialist. Noi avem un Rege...

Voci. — Traiască! Traiască!

(Adunarea se scoală în picioare, în mijlocul unor prelungite plauze și urale. Socialiștii stau pe bănci, fără să se ridice).

D. M. Șerban apostrofază pe socialiști cu cuvintele: Sculați-vă în picioare!

D. Cornel Iancu. Sus! Sculați-vă!

Un popă. Scoală, scoală!

Alt popă. Afară sau sculați-vă!

Tovarășului Flueraș, care de asemenea a rămas pe scaun îi strigau: scoală sau ieși afară!

Un domn. Ticăloși obraznici ești afară! (scutura scaunele pe cari tovarășii noștri stăteau liniștiți).

Alte voci. Dat-i afară!

Toți tovarășii noștri s'au sculat și fără a zice un cuvânt au ieșit afară împreună cu tov. Jumanca și Flueraș.

D. I. Suciu după ce se restabilește liniștea spune că aerul trebuie să se curețe. Sfidarea nu se poate face fără urmări. (Aplauze).

D. T. Mihali exprimă regretate pentru incident. Întâmplat și îndeamnă la ordine pe cei cari au strigat „afară”.

Tovarășii noștri nu mai iau parte la ședințele Marelui Sfat.

Ședința de Luni 4 August.

Președintele aduce la cunoștință că a venit o declarațiune subscrisă de mai mulți membri socialiști ai Marelui Sfat.

Secretarul dă citire la următoarea

Declarațiune:

D-lui Dr. Teodor Mihali,

vicepreședintele Marelui Sfat național român.

Loco.

Subsemnații reprezentanți ai partidului socialdemocrat din Marele Sfat național, în urma atitudinii provocatoare, ce d-l șef de Resort Dr. Ioan Suciu și majoritatea membrilor Marelui Sfat au avut-o față de noi în ședința de azi, 2 August, căutând ca prin teroare să ne împună punctul lor de vedere, în mod solidar declarăm:

Principiile noastre fiind în deoște cunoscute ca republicane, prin atitudinea observată, noi n'am făcut altceva, decât am respectat aceste principii.

Adunarea națională din Alba-Iulia, când ne-a ales în Marele Sfat, a avut cunoștință despre aceste principii ale noastre și cu toate acestea a aprobat ea și partidul socialdemocrat să conlucreze la făurirea și consolidarea noului Stat român.

Deoarece însă, Marele Sfat nu mai înțelege să respecte principiile și ideile noastre, și deoarece proiectul legii electorale s'a pus la votare și s'a primit în general, în absența noastră, determinată de brutalizarea la care am fost expuși — fiind această procedură inparlamentară, — noi nu mai putem lua parte la desbatere, ceea ce onoare vă aducem la cunoștință.

Primiți, d-le vicepreședinte, asigurarea considerațiunii noastre.

Sibiu, 2 August 1919.

Dr. Valer Roman, Tasei Bucurmean, Avram Borcuța, Iosif Receanu, Tiron Albani, Iosif Ciser, Victor Brăfăleanu, Bazil Sărdiu, Dr. Nora Leményi-Rozvány, Constantin Căpitan, Petru Bernau, George Grădinar, Ioan Ardelean, Teodor Moga, Emil Isac.

Demisionarea tov. Jumanca și Flueraș din Consiliul dirigent.

Dnul secretar mai cetește următoarea aducere la cunoștință.

D-lui dr. Teodor Mihali,

vicepreședinte al Marelui Sfat Național

Loco.

Stimate dle Vicepreședinte!

Cu onoare Vă aducem la cunoștință că noi neputându-ne indentifica cu reforma electorală primită în general de Onor. Sfat Național, care reformă nu conține două din principiile cardinale stabilite la Alba-Iulia: votul femeilor și reprezentarea proporțională a minorităților, am hotărât a ne da demisia din Consiliul dirigent.

În urma evenimentelor petrecute în ședința din urmă, ne simțim dispuși de a ne motiva mai pe larg această demisie.

Vă rugăm dle vicepreședinte a lua la cunoștință și a comunica Marelui Sfat demisiunea noastră.

Sibiu, 4 August 1919.

Iosif Jumanca, m. p.

Ioan Flueraș, m. p.

În sensul acesta s'a trimis o scrisoare și dlui Iuliu Maniu, președintele Consiliului dirigent.

D. Iuliu Maniu ia cuvântul și constată, că nici Suciu și nici majoritatea Marelui Sfat n'a provocat scena și nici n'a avut intenția să o provoace. (D-l Maniu n'a fost de față deci nu poate constată). Mai constată că Marele Sfat n'a brutalizat și în totdeauna a respectat principiile cari nu jignesc regulile Statului nostru. De altfel Suciu și a exprimat regretate pentru incidentul petrecut și cu asta totul s'a reparat. Deci ar fi de dorit, ca membrii socialiști să considere incidentul apianat căci nu sunt împiedecați a lua parte la ședințe. În ce privește demisia tovarășilor din Consiliul Dirigent o regretă. Spune că aceștia în tot timpul au fost la înălțimea chemării lor și colaborarea lor a fost de mare folos. Se ia la cunoștință.

Acțiunea contra războiului

de JEAN JAURÈS

Cu cât socialiștii sunt mai hotărâți în menținerea independenței națiunilor, libertății țărilor — cu atât mai decisi sunt de a împiedeca pe toți aventurierii războinici, pe toți indivizii de paradă, pe toate clasele de paradă, să exploateze pretextul interesului național spre a deslanșa războaie. Iată pentru ce în contra militarismului, rezoluția dela Stuttgart proclamă necesitatea unei politici de acțiune.

Această acțiune, ideea aceasta de acțiune se evidențiază clar prin trei trăsături esențiale:

În primul rând, socialismul internațional proclamă că chiar de astăzi — mă auziți? de astăzi chiar! — în chiar haosul capitalist, le este dată proletarilor posibilitatea, bine înțeleasă dacă vor, să prevină și să împiedeca războiul. O! fără îndoială, rezoluția amintește că războiul e de esență capitalistă și că rădăcina războiului nu va fi smulsa decât atunci când însăși capitalismul va fi desrădăcinat. Da, acesta e marele adevăr socialist. O, da! în lumea capitalistă există un război permanent, etern, universal, e războiul tuturor contra tuturor; a indivizilor într-o clasă, a claselor contra claselor într-o națiune, a națiunilor contra națiunilor, a raselor contra raselor în omenire. Capitalismul înseamnă desordine, ură, cupiditate fără frâu, aruncarea precipitată spre profit, a unei hoarde, care pentru a parveni calcă în picioare mulțimea.

Da! Capitalismul și războiul sunt strâns legate, dar internaționala nu vrea, ca pe jumătate adormiți pe perna doctrinală să așteptăm pasivi căderea capitalismului pentru a combate războiul. Și rezoluția, după ce arată că războiul fiind de esență capitalistă, nu va dispărea efectiv decât odată cu capitalismul, adaugă: „sau, când povara în oameni și bani, pe care războiul o impune popoarelor le va apara atât de strivitoare, încât popoarele vor scutura această povară. Așa dar, muncitori și proletari din toate țărilor, dacă voți, dacă aveți conștiință, și a datoriei și a forței voastre, dacă știți să fiți uniți, dacă în crizele hotărâtoare ale istoriei știți să aruncați în eveniment eroismul cu care părinți voștri au cucerit primele libertăți, — atunci, chiar astăzi, chiar în societatea capitalistă și a desordinii, a regilor, împăraților, statelor majore și a marelui burghezii, voi puteți împiedeca războiul. Războiul răsare din capitalism; dar capitalismul încearcă și el să exploateze până la sânge pe muncitor, să întindă cât mai mult durata zilei de lucru, să reducă cât mai mult salariile. Și totuși, voi nu așteptați sfârșitul, căderea capitalismului pentru a cere ziua de lucru mai mică, salarii mai ridicate, voi vă organizați de pe acum în contra patronatului. Și când în greve se întrebuințează „galbenii” în contra voastră, voi luptați spre a împiedeca acțiunea „galbenilor”. Tot așa, voi nu veți tolera, și Internaționala proclamă că de astăzi chiar voi nu mai trebuie să tolerați, ca războiul să vă înghită. În afară de voi, în afară de proletari, interesele — dacă au o legătură de clasă între dânsle — sunt totuși deosebite, căci rezultatul capitalismului nu-i numai de-a împărți societățile, ci de-a împărți însăși capitaliștii între dânsii. Rar dacă toți burghezi, toți acei cari posedă, mari sau mici, au în acelaș ceas, acelaș interes precis.

În momentul când vă vorbesc²⁾, corbi și jurnaliști de pradă, bancheri îndrăzneți, capitaliști cinici, visează o mare expediție rentabilă în Maroc. Dar în timp ce această spumă a straturilor superioare a clasei capitaliste se îndreaptă rar spre țărmurile marocane, — chiar în mica burghezie, chiar în democrația țărănească, care n'a venit

¹⁾ 7 Septembrie 1907.

²⁾ Reproducem numai una (Nota Red.).

în că la socialismul integral, există milioane de oameni cari nu vor ca aurul și sângele Franței să fie vărsat pentru aceste aventuri stérpe și vinovate. Numai, ca toate aceste voine de pace sunt împrăștiate, răspândite.

Ah! cât de puternice ar deveni voinele acestea dacă ar găsi un centru organizat și luminat de voință pacifică! Ei bine, centrul acesta de voință pacifică, forța aceasta de pace organizată, voi proletari, voi salariații cetăților industriale, voi muncitori socialiști, puteți și trebuie să o alcătuiți. Și atunci, voi veți fi aceia, cari veți deveni fruntași marelui partid al păcii și voi veți apărea omenirii, nu numai ca apărători și salariații clasei voastre proprii, ci ca apărători și salvatorii însăși ai civilizației!

Trad. Im.

Observări la Legea Electorală.

Citind proiectul de lege electorală pentru Transilvania, Banat și părțile românești din Ungaria, proiect care urmează să fie supus spre pronunțare Marelui Sfat care se întrunește astăzi, îmi permit a face pe această cale unele observări obiective, de un interes general, sperând că o să se găsească doară cu siguranță una din cele 250 persoane, care vor constitui Marele Sfat și care persoană va aduce aceste observări poate în formă de modificări, sau completări (amendamente) în discuție, cu ocazia desbaterilor asupra reformei electorale.

I. Articolul 4 spune de pildă textual: „Nu au drept electoral, deci corespund prevederilor din art. 1 și 3.

Punctul 1. Membrii oșteriei și ai jandarmeriei, cari se află în serviciu activ, cu excepția celor concedați în permanență și ai ostașilor rezerviști, cari sunt în serviciu activ ca rezerviști, glotași, etc.”

Din acest articol reiese deci, că cei vizați în urmă (rezerviști, glotași) au dreptul la vot. Dacă nu se vor da însă ordine speciale, se prea poate întâmpla cazul, ca în ziua alegerilor, militari cari se află în garnizoană și ar putea deci vota, să fie împiedecați de la exercitarea dreptului de vot prin diferite alte ordine (date poate de unii comandanți în mod înconștient, sau chiar în urma unei interpretări greșite), în care caz acest procedeu nu ar reprezenta nici decum expresia voinței neinfluențate, libere și nemărginite a poporului.

Pe lângă cele de mai sus se mai impune o precizare și în privința cazului, când un rezervist — ofițer sau grad inferior — (glotaș) care se află actualmente chemat sub arme pe timpul mobilizării actuale își va pune candidatura pentru cameră sau senat, pentru a nu întâmpina din această cauză greutăți din partea autorităților superioare.

II. Articolul 7, punctul c) pune ca condiție pentru a putea fi eligibil ca deputat, etatea de 25 ani împliniți.

După ce însă la alegătorul cu 21 ani împliniți există deja presupunerea, că este matur și destul de serios ca să-și dea seama de persoana căreia își dă votul, prevederea punctului e) este deci nefondată, cu atât mai mult cu cât un tânăr își poate ajunge sau la 18 ani bacalaureatul și la 22 ani el poate fi deja cu ușurință promovat dr. (de exemplu dr. în drept), sau într-o practică de mai mulți ani în vre-o poziție socială mai bună și a înșușit energia și atitudinea necesară, în care moment această persoană poate foarte bine fi eligibilă, posedând în această etate cu absolută siguranță toate calitățile necesare (capacitatea, destoinicia și înșușința necesară, cât și soliditatea de caracter), pentru a-și da deplină seamă și socoteală de răspunderea pe care o are ca deputat, cel puțin în așa măsură ca un alt deputat cu mai puține școli, cu mai puțină cultură și cu mai puține relațiuni și legături în lumea mare. Cererea etatei de 25 ani împliniți este și în directă contrazicere cu toate concepțiile moderne, democratice, etc., după ce am văzut în alte țări (ca de ex. în Franța, Anglia, Germania, Belgia, etc.) tineri reprezentanți populari, cari la etatea de 20—22 ani au dat dovadă de însușiri și de calități, cum asemenea nu se găsesc la mulți alți deputați de o etate mai înaintată. Mai departe intervine în favoarea argumentelor mele și împrejurarea, că alegătorii vor alege cu siguranță numai asemenea persoane pe care le cred capabile de a apăra în mod absolut conștient atât interesele țării cât și cele ale alegătorilor, în care caz nu poate fi nici de cum vorba de o eventuală diferență în etate de 2 ani. Pe de altă parte nu se vor găsi cu siguranță cei 50 alegători, cari s'a propună înscrierea ca candidați a unei persoane, care nu li s'ar părea poate încă destul de serioasă pentru a putea deveni deputat (și dacă totuși s'ar găsi numărul prescris de 50 alegători, totuși cu deplină convingere suntem îndreptățiți a presupune, că asemenea candidați nu o să întrunească majoritatea voturilor) Prevederea punctului e) este prin urmare totodată și o restrângere a libertății de vot, ea poate foarte ușor să fie interpretată ca o prescriere, da, chiar ca o eventuală forțare indirectă a alegătorului să renunțe la alegerea unei persoane, care cu toate că nu are încă etatea cerută de menționatul proiect, împlinește totuși toate condițiile pentru un bun deputat. Mai departe prevederea punctului c) poate fi interpretată ca o piedică pentru libera dezvoltare politică a tinerimii, procedeu care răpește frumosele speranțe și decepționează pe foarte mulți tineri (în loc să încurajeze asemenea persoane având nevoie de ele pentru timpurile din viitor), abătând pe mulți dela calea apucată pe o altă cale, unde cred să poată ajunge mai repede la scop, ceea ce nu este tocmai de mare folos pentru statul, care mai ales în timpul de față are mai mult ca oricând nevoie de orice element trebuincios. Sunt sigur că argumentând cele de mai sus, prezint vederile democratice etc. a unui foarte mare număr de persoane și sper, că se vor găsi și membrii în Marele Sfat, cari vor susține aceste vederi. Sentimentul de dreptate și de precauțiune, cât și prevederea politică impun neapărat o modificare a articolului 7 punctul c) și anume în sensul, ca etatea de 25 ani să fie micșorată la 22, eventual 23

de ani, — lucru ce corespunde de altfel și cu epoca noastră democratică.

III. Articolul 104 spune că un deputat și un senator, care a fost ales în 2 locuri, va trebui să opteze pentru un singur loc. Din toate cele 110 articole nu se poate însă vedea în câte locuri poate candida o persoană și dacă în cazul candidaturii în mai multe locuri respectiv este eventual supus sancțiunilor ca de ex. în V. art. 39 al decretului-lege referitor la reforma electorală din vechiul regat. O precizare este și aci necesară.

La sfârșit să-mi fie permis a indica încă 2 puncte, cari în proiectul de lege de mai sus nu sunt special prevăzuți și anume: 1. Cum se va procedea cu analfabeții și 2. se va menține felul semnelor distinctive pe buletinele de vot, cum acest lucru se practică cu bun succes în vechiul regat, părerea mea fiind, că menținerea acestor semne distinctive reprezintă o ușurare a votării, mai ales pentru analfabeți, cari recunosc mai repede o stea, o cruce, un cerc, etc. ca semnul distinctiv al candidatului pentru care vrea să voteze.

A. Fuss.

Trupele române au ocupat Budapesta.

Când încheiam foaia vine știrea că armata română, după ce a trecut Tisa a înaintat repede și sub Budapesta a rupt frontul gardei roșii făcând multe mii de prizonieri. Apoi diviziile 1, 3, și 11 au depus armele și trupele române au ocupat orașul, care a fost capitala Ungariei. Unele știri spun că întregul stat major al armatei roșii a căzut în prisoare, altele că ar fi fugit împreună cu guvernul comunist.

Declarațiile lui Renner: nu va semnă tratatul.

Delegatul Austriei la Conferința de pace, ministru-prezident Renner, a făcut următoarele declarații unui trimis al agenției „Radio”.

Nu libertatea, ci existența noastră este în joc. Antanta a ieșit prea biruitoare și nu a reușit încă a o face să înțeleagă. Mai bine ar fi fost pentru ea să fi ieșit mai puțin victorioasă, căci Austria așa cum vor lăsa-o condițiile păcii actuale, va rămâne în Europa un element de neliniște pentru multă vreme.

„Germania a fost lovită tare... Noi, Austrieci, suntem dublu și triplu loviți”.

Noi am pierdut mai mult de 1/2 din populație. Germaniei nu i-a fost impus un așa de enorm sacrificiu, pentru că din punct de vedere economic noi pierdem 1/2 din posesiunea noastră.

Încă nu se poate aprecia acum cât de neauzit de dure sunt aceste condițiuni.

Din motivul că noi voim să executăm ceea ce am promis, noi nu vom semnă tratatul, pentru că putem semnă angajamente pe care să nu le putem ține. În această atitudine a noastră nu i încăpăținare ci sinceritate.

Vom cerceta mijloacele de a aduce înaintea Antantei adăncă noastră îngrijorare, pentru a obține o pace a cărei condiții să fie suportabile pentru patria noastră.

Momente

Ședința primă a Marelui Sfat.

Fete vii și fete triste, o galerie de curioși, un barou ministerial și o mulțime de scriitori ascultau cuvintele zise și cetite a unui președinte.

Manifestări în masă, prin sculare din șezut și nesculare, prin strigăte „trăiască” și nestrigare, incolo nimic de băgat în seamă.

S'a amintit de o „dinastie națională”, dar nu Hohenzolerniană, și a fost acclamată — s'au mai acclamat și cei ce luptă, dar nu s'au acclamat cei ce au murit în luptă, însă unele individualități personale, au fost comemorate. Și în urmă după amintirea unor nimicuri, se încheie o ședință în urma căreia — pe trepte, în ganguri și în stradă începe parlamentarismul unui parlament ce a intrat în sesiunea de lucru.

O muscă bănzărea la o fereastră și da năvală să iasă, speriată de o mulțime, care avea atâta de lucru — după ce a dispărut mi s'a părut că în ea era întruchipat spiritul însușitorilor de odinioară pe cari l'am văzut cândva... în Alba Iulia.

Cine e Kolceag

Sensiționalele destăinuiri din presa americană, după documentele oficiale.

Ziarul „New York Herald” afla din New York: Agitația din Parlament și din toată țara pentru retragerea trupelor americane din Rusia și protestările împotriva participării Americii la intervenția aliaților în această țară au primit un imbold decisiv acum câteva zile când ziarul „Times” din New York a declarat că Departamentul statului fusese informat de propriul său agent că Kolceag nu este decât un instrument al reacționarilor și că armata sa „albă” se făcuse vinovată de atrocități mult mai mari ca cele atribuite „roșilor” lui Lenin la Moscova.

Câteva zile în urmă, secretarul de stat d-l Franklin Polk ridică acuizarea împotriva lui „Times” că ar fi sustras documente „confidențiale” din arhivele departamentului statului. Revista „Nation” publică textul acestui document mult discutat, care e vădit o comunicare secretă a Departamentului statului către misiunea americană de pace la Paris. Iată l:

Washington, 25 Ianuarie 1919.— Misiune, Paris, pentru Colonelul House dela Bullard, Tokio.

Mă aflu în spital, dar sper să pot pleca în curând și să vin acolo. Îmi pare foarte rău de întârziere. Sper că nu se va cere o primire formală pentru Kolceag. Personalitatea

lui este neînsemnată. E înconjurat de elemente reacționare a căror idee de guvernare este reîntronarea vechiului regim. Armata sa e organizată după disciplina taristă. Mai multe unități s'au și răscolat împotriva brutalității ofițerilor. Noi am ajutat să le desarmăm.

Se produc excese mai roșii decât teroarea bolșevistă din Moscova.

După ce aliații au permis ca guvernul și directoratul Siberian, din partea cărora erau încercări sincere de liberare, să se prăbușească din lipsă de recunoaștere, și sprijinesc acum experimentul reacționar al lui Kolceag. Este foarte regretabil. Rog comunicați și lui Creed.

Polk, Secretar activ.

Revista „Nation” adaugă: Bullard care a trimis această informație, eră, lângă Sisson cel mai de seamă reporter al lui Creed în Rusia.

ȘTIRI

— Greva minerilor din Anglia. La Burley și în nordul provinciei Nottingham minerii au intrat în grevă pentru a protesta contra urcării cu 6 shillings a prețului unei tone de cărbuni. Greva amenință a se estinde în sudul provinciei de Gales, în Northumberland Lancashire cu toate avizurile șefilor principali cari reprezintă minerii. Lloyd George a declarat în camera comunelor, că la Yorkshire este în curs o grevă locală a minerilor, când a doua zi s'a petrecut un fapt nou și fără precedent: lucrătorii au încetat lucrările întreținerii minelor. Situația creată prin inundarea minelor dela Yorkshire este considerată ca extrem de gravă. Minele de cărbuni din Yorkshire sunt cele mai importante din întreg imperiul britanic după cele din țara Gallilor. Dacă nu va reuși ca prin măsurile luate de guvern să se împiedece inundarea celorlalte mine situația la Yorkshire va fi tot atât de gravă ca și la minele din nordul Franței unde a lucrat mâna germană. Minele vor fi mult timp imposibile de folosit.

— Responsabilitatea provocării războiului. Consiliul din Weimar a aprobat propunerea lui Loewe cu privire la înființarea tribunalului politic pentru a stabili responsabilitatea în ce privește provocarea războiului, ducerea lui și provocarea înfrângerii, responsabilitatea celor ce n'au vrut să încheie pace mai de vreme. Cu cercetarea faptelor se va ocupa un comitet parlamentar în care vor intra membrii ai tuturor partidelor astfel fiind asigurată obiectivitatea cercetării.

— Blocusul contra Rusiei. Americanii vreau să ridice blocusul contra Rusiei spunând că aliații nu sunt în războiu cu Rusia. Ceilalți membri ai conferinței nu voiesc zicând, că nu sunt nici în pace cu Rusia și că ridicarea blocusului nu ar însemna o alimentare a poporului rus cu armata și a funcționarilor bolșevici.

— Kerenski contra lui Colceag. Știri sosit din Helsingfors peste Stockholm anunță că fostul generalism al armatei rușesti Kerenski a publicat un mare număr de broșuri împotriva admiralului Colceag și că ar căuta o apropiere de Lenin.

— Lenin oferă pacea? Citim în „Umanită”: O telegramă din Viena asigură, — din cercuri austriace, — că o delegație a sovietelor rușesti a sosit la Chișinău spre a oferi, în numele lui Lenin, pacea, guvernului român. O notă a redacției adaugă: Această știre e puțin verosimilă, în momentul când România prepară o mare ofensivă împotriva Ungariei.

— Țărani bucovineni bătuți în gara Burdujeni. „Bucovina” scrie: Toată lumea din Bucovina nu este străină de faptele petrecute în gara Burdujeni de către domnii funcționari din gară, care au bătut și arestat pe țăranii bucovineni. Se știe că după ce li s'a confiscat făina de păpușii pe care au cumpărat-o cine știe cu ce greutate, au fost bătuți și arestați.

— Afganistanul comunist. Ziarul „Politiken” scrie că sovietul din Moscova a recunoscut republica Afganistan și că a trimis un reprezentant al poporului în această țară care să iscălească tratatul de alianță care este conceput astfel: Republica Afganistanul intră în legături de frăție cu marea republică a sovietelor cu scopul de a se ajuta și a lupta contra dominațiunii engleze în Asia.

— Demisia lui Otto Bauer. O notă oficială anunță că subsecretarul de stat al afacerilor străine Otto Bauer, și-a dat demisia pentru cauze decurgând din situația generală. Doctorul Bauer nu va fi înlocuit, iar departamentul va fi trecut cancelariei Statului.

Editor și redactor responsabil: TIRON ALBANI

Tiparul tipografiei W. KRAFT, Sibiu, Str. Orosului 10.

Cenzurat de: Căpitan Boiu.

0 garnitură de îmblățit

în stare bună cu motor de 3 HP. se afla de vânzare la Lungu în Rășinari.

AVIZ.

Am onoare a recomanda cu toată căldura P. T. Public restaurantul meu de pe Promenada Bretter, cunoscut sub numele:

„Bretterbierhalle”

ca cel mai plăcut loc de convenire al intelectualilor români. Bucătărie ieftină și de prima clasă, vinuri de soiu din finutul Târnavei de cele mai renumite și curat manipulate; zilnic bere proaspătă de Cluj și în fiecare seară concertează cea dintâi muzică de țigani din Sibiu.

Pentru binevoitorul concurs al onoratului public se roagă:

Anton Josef Fark.